

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
 Hendrik Consciencegebouw
 Koning Albert II-laan 15
 1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
 www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Lyceum aan de stroom te TEMSE

Hoofdstructuur	voltijds secundair onderwijs
Doorlichtingseenheid	2000000497
Instelling	Lyceum aan de stroom
Beleidsverantwoordelijke	Petra De Saegher
Adres	Theo De Deckerlaan 2 - 9140 TEMSE
Telefoonnummer	03-771.03.56
E-mail	lyceum@lyceumtemse.be
Website	http://www.lyceumtemse.be
Bestuur	GO! scholengroep Waasland
Adres	Theo De Deckerlaan 2 - 9140 TEMSE
Scholengemeenschap	SG Waasland 17
Adres	Theo De Deckerlaan 2 - 9140 TEMSE
CLB	GO! CLB Waasland
Adres	Dr. Verdurmenstraat 2 - 9100 SINT-NIKLAAS
Dagen van het doorlichtingsbezoek	30-09-2019, 01-10-2019, 02-10-2019, 03-10-2019, 04-10-2019
Samenstelling van het doorlichtingsteam	Rika DE ROOVER Christian POTLOOT Ludo POTTIER Els VAN RAEMDONCK Christa VANPOUCKE

INHOUDSTAFEL

1	Toelichting bij het doorlichtingsverslag.....	3
1.1	Wat onderzoekt de onderwijsinspectie tijdens een doorlichting?	3
1.2	Hoe voert de onderwijsinspectie haar onderzoeken uit?	3
1.3	Hoe beoordeelt de onderwijsinspectie?	3
1.4	Welke adviezen formuleert de onderwijsinspectie?	4
1.5	Hoe gaat het verder na de doorlichting?	4
2	Administratieve situering	5
3	In welke mate ontwikkelt de school haar eigen kwaliteit?	5
4	In welke mate verstrekt de school kwaliteitsvol onderwijs?	7
4.1	Het omgaan met diversiteit	7
4.2	Frans in de eerste graad A-stroom in het tweede leerjaar A en in de basisoptie Moderne wetenschappen (leerplan 2010/002)	8
4.3	Economie in de tweede graad aso (leerplan 2006/155)	10
4.4	Project algemene vakken in de tweede graad bso (leerplan 2012/017)	11
4.5	Economie in de derde graad aso in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wetenschappen (leerplan 2006/042)	13
4.6	Frans in de derde graad bso in de studierichting Verkoop (leerplan 2012/044)	15
4.7	Het specifiek gedeelte Lassen-constructie in de derde graad bso in de studierichting Lassen-constructie (leerplan 2014/037)	17
4.8	Huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging in de derde graad bso in de studierichting Verzorging (leerplan 2008/025)	19
4.9	Project algemene vakken in het derde leerjaar van de derde graad (leerplan 2017-008)	21
5	In welke mate voert de school een doeltreffend beleid op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne? ..	23
6	Respecteert de school de regelgeving?	25
7	Samenvatting.....	26
7.1	In welke mate ontwikkelt de school haar eigen kwaliteit?	26
7.2	In welke mate verstrekt de school kwaliteitsvol onderwijs?	26
7.2.1	Het omgaan met diversiteit	26
7.2.2	De onderwijsleerpraktijk.....	27
7.3	In welke mate voert de school een doeltreffend beleid op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne?	28
8	Advies betreffende de erkenning en aanbevelingen	29
9	BIJLAGE DOORLICHTINGSEENHEID	30

1 Toelichting bij het doorlichtingsverslag

1.1 Wat onderzoekt de onderwijsinspectie tijdens een doorlichting?

Elke doorlichting biedt een antwoord op twee vragen:

1. In welke mate ontwikkelt de school haar kwaliteit, met bijzondere aandacht voor de aansturing en de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk?
2. In welke mate verstrekt de school kwaliteitsvol onderwijs dat tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen uit het referentiekader voor onderwijskwaliteit (het OK) en respecteert ze de regelgeving?

De onderwijsinspectie beantwoordt deze twee vragen aan de hand van vier onderzoeken:

- een onderzoek van de kwaliteitsontwikkeling
- een onderzoek van de onderwijsleerpraktijk
- een onderzoek van één kwaliteitsgebied
- een onderzoek van het beleid op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

1.2 Hoe voert de onderwijsinspectie haar onderzoeken uit?

De onderwijsinspectie gaat na of de school tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen uit het OK. Om de onderzoeksgegevens te verzamelen, gebruikt de onderwijsinspectie verschillende onderzoeksmethoden en raadpleegt ze uiteenlopende bronnen (kwantitatieve en kwalitatieve data, documenten, observaties, gesprekken en gevalstudies). De onderwijsinspectie betreft ook relevante stakeholders bij de onderzoeken.

1.3 Hoe beoordeelt de onderwijsinspectie?

De onderwijsinspectie situeert de kwaliteitsontwikkeling en de kwaliteit van de school aan de hand van ontwikkelingsschalen. Zo wil de onderwijsinspectie de school stimuleren om de kwaliteit te (blijven) ontwikkelen. De ontwikkelingsschalen zijn gebaseerd op het OK en bestaan telkens uit vier niveaus.

	Beneden de verwachting Er zijn meerdere essentiële elementen die voor verbetering vatbaar zijn.
	Benadert de verwachting Er zijn, naast sterke punten, ook nog meerdere punten ter verbetering. Daardoor komt het geheel nog niet tegemoet aan de verwachting.
	Volgens de verwachting Er zijn veel sterke punten en geen belangrijke punten of gebieden ter verbetering. Het geheel komt tegemoet aan de verwachting.
	Overstijgt de verwachting Er zijn veel sterke punten, met inbegrip van significante voorbeelden van goede praktijk.

Het ontwikkelingsniveau **volgens de verwachting** bevat de kwaliteitsverwachtingen uit het OK. Dit niveau betekent dus voluit: 'volgens de verwachting uit het referentiekader voor onderwijskwaliteit'.

Het ontwikkelingsniveau **overstijgt de verwachting** bevat dezelfde kwaliteitsverwachtingen als **volgens de verwachting**, maar voor dat niveau verwacht de onderwijsinspectie ook een voorbeeld van goede praktijk. De criteria voor een voorbeeld van goede praktijk zijn:

- De praktijk overstijgt het gangbare.
- De praktijk heeft een positieve impact op de resultaten en effecten bij de leerlingen.
- De praktijk is ingebed in de werking van de school of de werking van een deelteam.
- De praktijk is onderbouwd vanuit evaluaties of specifieke noden van de school of is gebaseerd op vernieuwde inzichten op het vlak van onderwijskwaliteit.
- De praktijk kan andere scholen inspireren.

1.4 Welke adviezen formuleert de onderwijsinspectie?

De onderwijsinspectie formuleert een advies aan de Vlaamse Regering over de verdere erkenning van de school. Er zijn twee adviezen mogelijk.

1. Als de school in voldoende mate tegemoetkomt aan de erkenningsvoorwaarden, formuleert de onderwijsinspectie **een gunstig advies**. Dit advies heeft twee varianten:
  - een gunstig advies zonder meer
  - een gunstig advies met de verplichting om te werken aan de tekorten.
2. Als de school niet in voldoende mate tegemoetkomt aan de erkenningsvoorwaarden, formuleert de onderwijsinspectie **een ongunstig advies**. Dit advies heeft twee varianten:
  - Een ongunstig advies met mogelijkheid om te verzoeken dat de procedure tot intrekking van de erkenning niet opgestart wordt op voorwaarde dat het bestuur van de school zich bij het werken aan de tekorten extern laat begeleiden. Indien het bestuur van de school gebruikmaakt van het recht om te verzoeken dat de procedure tot intrekking van de erkenning niet opgestart wordt en zich extern laat begeleiden, volgt er een nieuwe doorlichting. Die nieuwe doorlichting vindt plaats binnen een termijn die de onderwijsinspectie bepaalt op basis van de ernst en de aard van de tekorten en die minimum 90 dagen bedraagt, behalve als de tekorten betrekking hebben op de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
  - Een ongunstig advies zonder mogelijkheid om te verzoeken de procedure tot intrekking van de erkenning niet op te starten. Het bestuur van de school kan een beroep indienen tegen die onmogelijkheid. Binnen de 60 kalenderdagen na het indienen van het beroep, onderzoekt een nieuw en paritair samengesteld doorlichtingsteam de argumenten die het bestuur van de school aangeeft om te rechtvaardigen dat er wel een mogelijkheid moet zijn om te verzoeken de procedure tot intrekking van de erkenning niet op te starten.

1.5 Hoe gaat het verder na de doorlichting?

De school ontvangt het doorlichtingsverslag enkele dagen na het einde van de doorlichting. Feitelijke onjuistheden kunnen op dat moment nog worden rechtgezet. Het advies en de inschalingen worden echter niet meer gewijzigd.

Uiterlijk binnen dertig kalenderdagen na de ontvangst van het doorlichtingsverslag kan het beleid of het bestuur van de school een bijkomende verduidelijking van het doorlichtingsverslag aanvragen bij de inspecteur-generaal. Die aanvraag gebeurt zoals aangegeven op de website van de onderwijsinspectie. De onderwijsinspectie plant de bespreking zo spoedig mogelijk en het beleid of het bestuur van de school bepaalt zijn vertegenwoordiging.

Voor meer informatie: raadpleeg www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

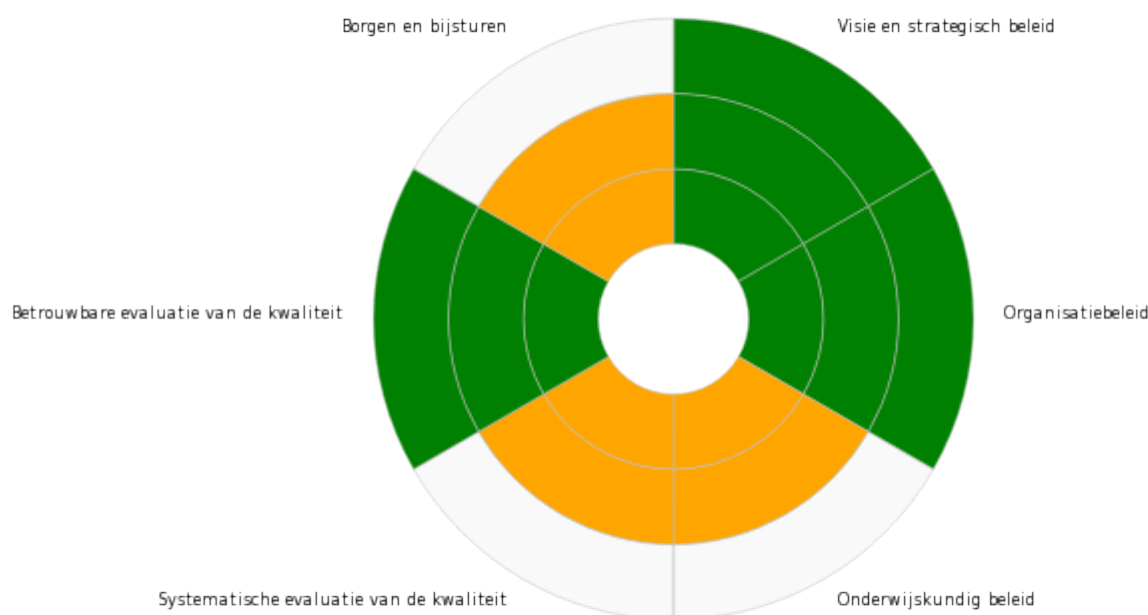
2 Administratieve situering

Alle hoofdstukken van dit verslag en het advies hebben betrekking op de doorlichtingseenheid Lyceum aan de stroom (doorlichtingseenheid 2000000497). Deze eenheid omvat geheel of gedeeltelijk volgende scholen:

- Lyceum Aan De Stroom (43786)
- Scholen Da Vinci (43729).

Het aanbod van de doorlichtingseenheid en een overzicht van de onderwijslesplaatsen is terug te vinden als bijlage bij dit verslag.

3 In welke mate ontwikkelt de school haar eigen kwaliteit?

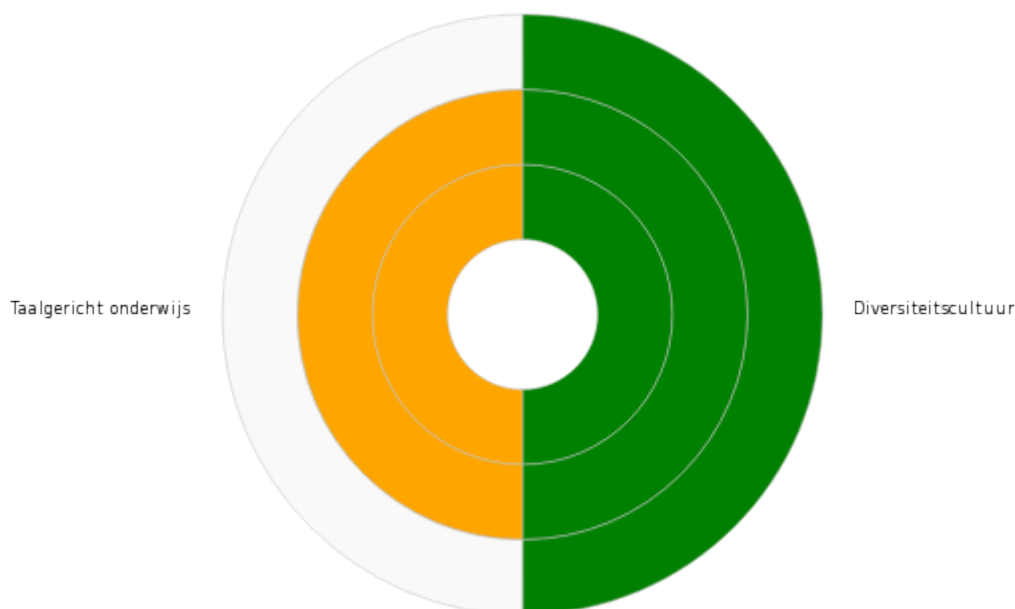
Visie en strategisch
beleid

De school weet wat ze met haar onderwijs wil bereiken, hoe ze de schoolwerking wil vormgeven en hoe ze de ontwikkeling van de leerlingen wil stimuleren. De visie is afgestemd op de input en de context van de school en op de regelgeving. Ze werd interactief ontwikkeld in samenspraak met het personeel. De visie vindt slechts gedeeltelijk ingang in de schoolwerking en in de onderwijsleerpraktijk. Ze is voornamelijk zichtbaar in de brede eerste graad, waar men de modernisering aangreep om de visie expliciet uit te rollen. Daarnaast is ze ook al richtinggevend voor de vormgeving van de leefomgeving. De school stimuleert de gezamenlijke verantwoordelijkheid om de visie te realiseren.

Organisatiebeleid	De school ontwikkelt en voert een beleid, waarbij participatie en dialoog belangrijk zijn. Ze beschikt daarvoor over voldoende en efficiënte overlegstructuren. De school staat open voor externe vragen en verwachtingen en speelt daar geregeld op in. Ze stimuleert vernieuwing, reflectie en expertisedeling tussen de teamleden. Ze werkt samen met anderen om de onderwijsleerpraktijk en de schoolwerking te versterken. Voorbeelden daarvan zijn de samenwerking met collega's van basisscholen met een gelijkaardige school- en doelgroepencontext, met Universiteit Gent of met de VDAB. De transparantie en de frequentie van de communicatie met de leraren en de leerlingen bieden nog ruimte tot verbetering. Zo willen leraren sneller op de hoogte gebracht worden van de oorzaken en de aanpak van de spijbelproblemen van hun leerlingen.
Onderwijskundig beleid	De school ontwikkelt de kwaliteit van haar onderwijsleerpraktijk, maar doet dat fragmentair en niet schoolbreed, zoals blijkt uit de onderzoeken naar de onderwijsleerpraktijk. Enkele maatregelen en afspraken, zoals de invoering van een vertrouwenspersoon voor elke leerling of het koppelen van uitstappen aan leerplandoelen, zijn duidelijk voor de meeste leraren. Daartegenover staat dat de maatregelen rond de vormgeving van de onderwijsleerpraktijk en van de evaluatiepraktijk nog niet altijd doelgericht zijn. Bovendien vinden niet alle teamleden de afspraken daaromtrent duidelijk. De school ondersteunt de teamleden in beperkte mate.
Systematische evaluatie van de kwaliteit	Het schoolbeleid zet sinds de twee schooljaren in op structurele en inhoudelijke veranderingen. Het stelt daarbij duidelijke prioriteiten voorop. Die prioritering maakt dat de school sommige aspecten van de schoolwerking evalueert, andere nog niet. De school heeft nog beperkt aandacht voor de evaluatie van de onderwijsleerpraktijk, zeker wat betreft de leerplanrealisatie. De evaluatie is weinig systematisch.
Betrouwbare evaluatie van de kwaliteit	De school evalueert haar kwaliteit doelgericht op basis van diverse kwalitatieve en kwantitatieve bronnen. Ze betreft bij haar evaluaties relevante interne en externe partners. Voorbeelden daarvan zijn het spijbelonderzoek, waarbij de leerlingen als volwaardige partners betrokken werden, of het onderzoek naar de relatie tussen de invoering van permanente evaluatie en attestering. De school besteedt bij haar evaluaties nadrukkelijk aandacht aan de resultaten en effecten bij de leerlingen. De evaluaties zijn doorgaans betrouwbaar.
Borgen en bijsturen	De school heeft zicht op haar sterke punten en werkpunten, maar dat zicht is onvolledig. Omdat de school volop in transitie is, kreeg ze nog niet de kans om alle facetten van haar werking vanuit evaluaties bij te stellen. Zo bijvoorbeeld blijkt uit het kwaliteitsonderzoek naar 'Omgaan met diversiteit', dat de aandacht voor taalgericht onderwijs nog erg wisselend is. Daarnaast laat de school nog kansen liggen om succeservaringen, vanuit het olievlekprincipe, doelbewust te verspreiden.

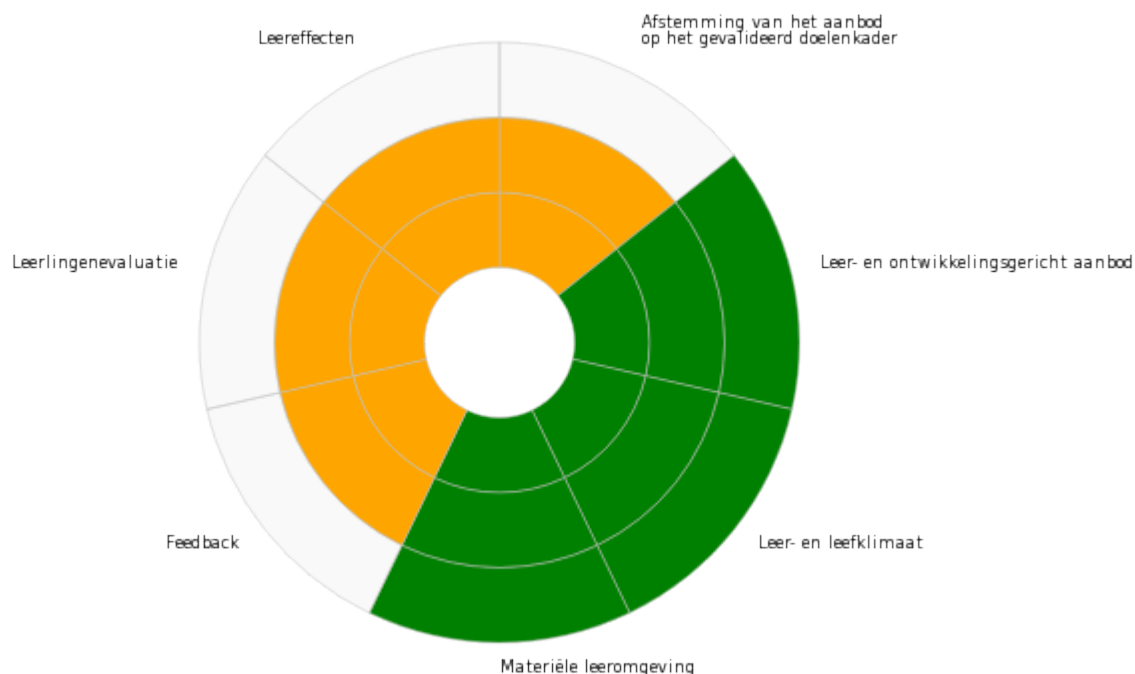
4 In welke mate verstrekt de school kwaliteitsvol onderwijs?

4.1 Het omgaan met diversiteit

Diversiteitscultuur	Het schoolteam erkent de diversiteit op school en in de maatschappij als een normaal gegeven en speelt daar positief op in. Diversiteit is intrinsiek aanwezig in de schoolwerking. Het schoolteam begeleidt de leerlingen tot non-discriminatie, tolerantie en dialoog. Verschillende klasactiviteiten en projecten dragen bij tot het verkennen, herkennen en erkennen van diversiteit. Het is nog een groeikans de waarden en normen waar de school voor staat door het hele schoolteam te laten respecteren en toepassen. Het schoolteam neemt gericht initiatieven om de maximale deelname aan alle activiteiten te bevorderen en om de relatie tussen school en buurt te optimaliseren.
Taalgericht onderwijs	De leraren van de eerste graad hebben een degelijk zicht op de talige competenties van de leerlingen en stemmen de onderwijsleerpraktijk daarop af. Voor de tweede en derde graad is dat zicht veeleer intuïtief en verschilt het per leraar. De aandacht voor het taalgebruik in het lesmateriaal en de evaluatie is wisselend. Het schoolteam laat nog kansen liggen om bewust om te gaan met vak- en schooltaal in het lesmateriaal en in de evaluatiepraktijk.

4.2 Frans in de eerste graad A-stroom in het tweede leerjaar A en in de basisoptie Moderne wetenschappen (leerplan 2010/002)

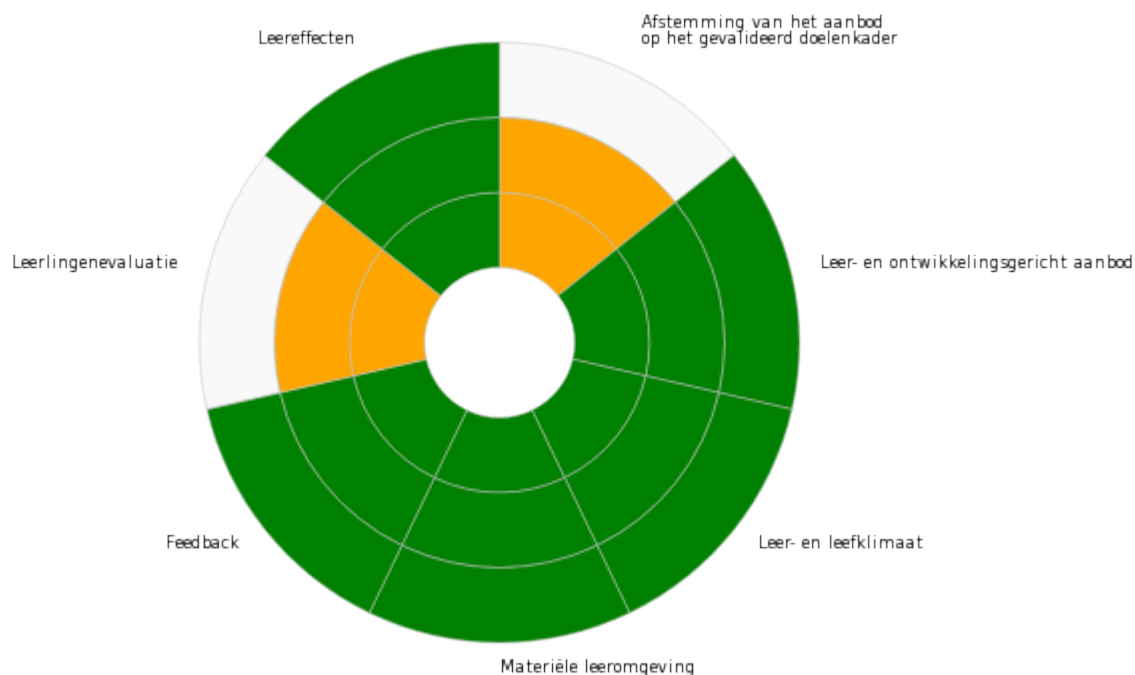

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader	Het aanbod spoort gedeeltelijk met het gevalideerd doelenkader. De volledigheid en het evenwicht van het aanbod zijn nog werkpunten. Het aanbod is overwegend kennisgericht, waardoor vaardigheden en attitudes in beperkte mate aandacht krijgen. Het aanbod spoort meestal met het verwachte taalbeheersingsniveau en met de verwachte moeilijkheidsgraad.
Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod	De leraar benut de beginsituatie van de groep leerlingen om haalbare en meestal uitdagende doelen te stellen en om het onderwijsleerproces vorm te geven. Het recent uitgewerkt leermateriaal biedt een waardevolle houvast voor de leerlingen om de kenniscomponent en de vaktaal te verankeren. Het aanbod is overwegend betekenisvol en activerend, maar de leraar kan nog sterker inzetten op het gebruik van authentieke en realistische contexten die aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen. Aandacht voor strategieën die het probleemoplossend denken bevorderen, vormt nog een uitdaging. De onderwijsorganisatie, de kleine klasgroep en het werken met blokken, faciliteert het bereiken van de doelen.

Leer- en leefklimaat	De leraar creëert een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. Leraar en leerlingen behandelen elkaar met respect voor eenieders eigenheid. De leraar motiveert de leerlingen, ondersteunt hen, waardeert hen, gaat vaak met hen in interactie en houdt rekening met hun inbreng. De leraar maakt efficiënt gebruik van de lestijd en bewaakt de grenzen voor ongewenst gedrag conform de schoolafspraken.
Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. De leraar zet de beschikbare uitrusting efficiënt in.
Feedback	De leraar geeft af en toe mondelinge productgerichte feedback, die duidelijk, constructief, gedoseerd en motiverend is en die past binnen een klimaat van veiligheid en vertrouwen. De feedback is nog veelal gericht op de voorbije stappen in het leerproces. De leraar formuleert occasioneel ontwikkelingsgerichte feedback, maar die is nog niet standaard ingebed in het onderwijsleerproces.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is beperkt representatief voor het gevalideerd doelenkader en is overwegend kennisgericht. De beperkte aandacht voor de systematische evaluatie van de schrijf-, lees-, luister- en spreekvaardigheid, ook in het dagelijks werk, is een werkpunt. De leraar laat nog kansen liggen om te komen tot een brede evaluatie die is afgestemd op de leefwereld van de doelgroep. De toepassing van de criteria is onvoldoende transparant. Zo heeft onder andere de beoordeling van de 'procesevaluatie' een aanzienlijke impact op het eindtotaal, terwijl de leraar in feite de vakattitudes beoordeelt. De betrouwbaarheid van de evaluaties komt mede daardoor in het gedrang.
Leereffecten	Het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten bieden gedeeltelijke garanties dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. Zowel voor de onderwijsleerpraktijk als voor de evaluatiepraktijk is een betere afstemming op het gevalideerd doelenkader nog een werkpunt.

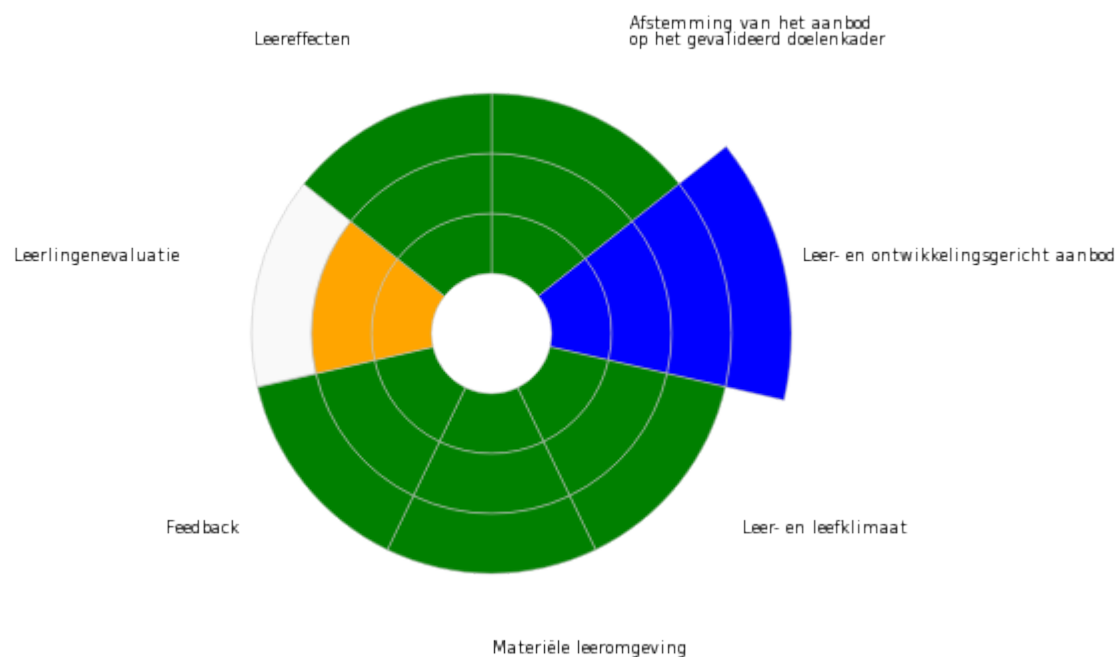
4.3 Economie in de tweede graad aso (leerplan 2006/155)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader	Het aanbod spoort gedeeltelijk met het gevalideerd doelenkader. Het evenwicht van het aanbod en de afstemming op het verwachte beheersingsniveau zijn nog werkpunten. Zo bieden de leraren uitbreidingsdoelen aan die het realiseren van bepaalde basisdoelen in het gedrang brengen. Een gerichte systematisch verwerking van de verplichte didactische uitstappen ontbreekt, wat de toegevoegde waarde van deze bedrijfsbezoeken vermindert.
Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod	De leraren benutten de beginsituatie van de groep leerlingen om haalbare en uitdagende doelen te stellen en om het onderwijsleerproces vorm te geven. Het aanbod is veelal samenhangend, betekenisvol en activerend en ondersteunt het leren. De onderwijsorganisatie bevordert het bereiken van de doelen. De leerlingen doelgericht laten omgaan met het probleemoplossend denken binnen beide leerjaren is een groeikans.
Leer- en leefklimaat	De leraren creëren een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. De leraren motiveren de leerlingen, ondersteunen hen, waarderen hen, gaan vaak met hen in interactie en houden rekening met hun inbreng. De leraren maken efficiënt gebruik van de lestijd.
Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. De leraren zetten de beschikbare uitrusting efficiënt in. Het aanwenden van ICT voor leerlinggebonden opdrachten in beide leerjaren is een aandachtspunt.

Feedback	De leraren geven geregeld ontwikkelingsgerichte feedback, waarbij ze vertrekken vanuit de doelen en de leerervaringen van de leerlingen. De feedback is zowel op het product als op het proces gericht. Die gebeurt mondeling, via het elektronische platform of is verwerkt in een aantal evaluatie-instrumenten. De feedback is veelal duidelijk, constructief en gedoseerd en vindt plaats in een klimaat van veiligheid en vertrouwen. Verder maken de kleine klasgroepen en de onderwijsorganisatie het mogelijk om de feedback optimaal te integreren in de lessen. Een gelijkgerichte feedback in de beide leerjaren van de graad is een ontwikkelkans.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is beperkt representatief voor het gevalideerd doelenkader en voor het aanbod. Een meer evenwichtige en transparante evaluatie tussen de verschillende domeinen dringt zich op. De leraren evalueren de doelen met betrekking tot 'gezinnen' en 'kredieten' niet. De evaluatie van de onderzoeksopdracht richt zich nog onvoldoende op de onderzoeksvaardigheden. De leraren laten nog kansen liggen om te komen tot een transparante en betrouwbare evaluatie, die is afgestemd op de doelgroep.
Leereffecten	De onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten tonen aan dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt.

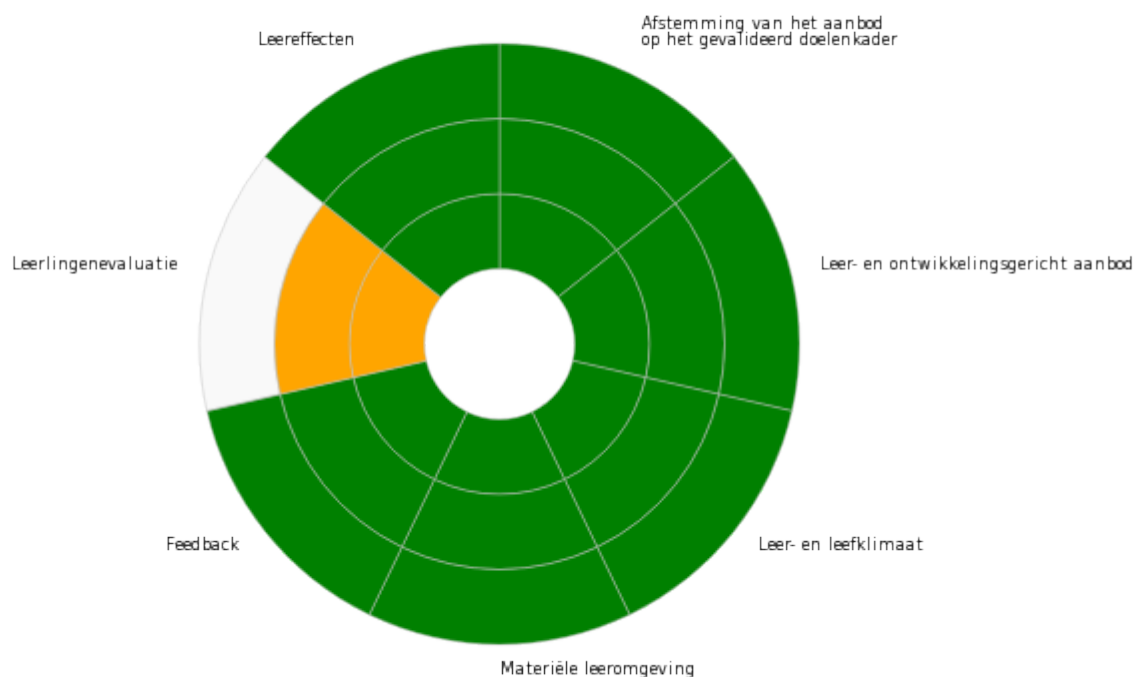
4.4 Project algemene vakken in de tweede graad bso (leerplan 2012/017)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader	Het aanbod spoort met het gevalideerd doelenkader en is nagenoeg volledig. Het aanbod is evenwichtig en afgestemd op het verwachte beheersingsniveau. Met doelgericht gekozen thema's bieden de leraren alle clusters op een geïntegreerde manier aan. De aandacht voor de actualiteit vormt nog een groeikans.
Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod	De leraren benutten de beginsituatie van de leerlingen om voor iedere leerling haalbare en uitdagende doelen te stellen en om het onderwijsleerproces af te stemmen op de leerbehoeften van iedere leerling. De leraren baseren zich op diverse bronnen om een zicht te krijgen op de beginsituatie van elke leerling. Die informatie gebruiken ze om het aanbod zowel remediërend als verdiepend uit te werken. Ze krijgen daarbij ondersteuning vanuit het GOK-team. Het aanbod is bij uitstek samenhangend, betekenisvol en activerend en ondersteunt het leren. Het team realiseert een logische en graduele opbouw van kennis, vaardigheden, attitudes en strategieën. De leraren hebben systematisch aandacht voor betekenisvolle en verbindende inhouden, activiteiten en contexten. De manier waarop de leraren het leer- en ontwikkelingsgericht aanbod vormgeven, is een voorbeeld van goede praktijk.
Leer- en leefklimaat	De leraren creëren een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. Ze motiveren de leerlingen, ondersteunen hen, waarderen hen, gaan vaak met hen in interactie en houden rekening met hun inbreng. De leraren gebruiken frequent werk- en groepeeringsvormen waarbij leerlingen kunnen samenwerken. Ze gebruiken consequent strategieën om ongewenst leerlinggedrag te vermijden en maken efficiënt gebruik van de lestijd.
Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. Het vaklokaal draagt door zijn aankleding, uitrusting en flexibele opstellingsmogelijkheden bij tot een krachtige leeromgeving. De leraren zetten de beschikbare uitrusting efficiënt in.
Feedback	De leraren geven geregeld ontwikkelingsgerichte feedback, waarbij ze vertrekken vanuit de leerervaringen van de leerlingen. Het is nog een aandachtspunt om de feedback te formuleren vanuit de doelen. De feedback is zowel op het product als op het proces gericht en is een systematisch onderdeel van het leerproces. De feedback is veelal duidelijk, constructief en gedoseerd en vindt plaats in een klimaat van veiligheid en vertrouwen.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is breed en afgestemd op de doelgroep. Ze is representatief voor het aanbod. Ze is echter niet helemaal representatief voor het gevalideerd doelenkader. De koppeling tussen de leerplandoelen en de evaluatie is niet altijd even accuraat, vooral wat betreft de evaluatie van vaardigheden en attitudes. De evaluatiecriteria zijn nog onvoldoende eenduidig en concreet waardoor leraren kansen laten liggen om te komen tot een transparante en betrouwbare evaluatie. Het is nog een uitdaging om de leerlingen een rol te laten spelen in het evaluatieproces.

Leereffecten Hoewel er werkpunten zijn voor de leerlingenevaluatie bieden de onderwijsleerpraktijk, de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten garanties dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt.

4.5 Economie in de derde graad aso in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wetenschappen (leerplan 2006/042)

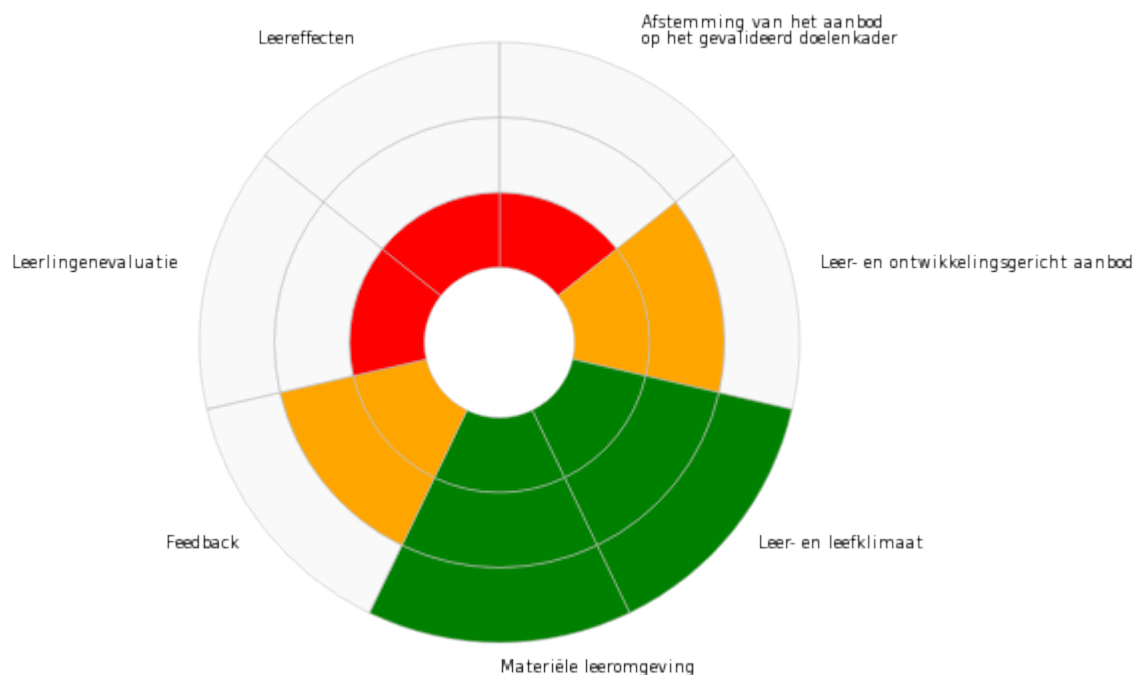

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader Het aanbod spoort met het gevalideerd doelenkader en is nagenoeg volledig. Het aanbod is evenwichtig en afgestemd op het verwachte beheersingsniveau.

Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod De leraren benutten de beginsituatie van de groep leerlingen om haalbare en uitdagende doelen te stellen en om het onderwijsleerproces vorm te geven. Het aanbod is samenhangend, betekenisvol en activerend en ondersteunt het leren. De verschillende bedrijfsbezoeken en het project 'ondernemers voor de klas' illustreren dit. De samenhang optimaliseren tussen het basisaanbod en het complementair aangeboden gedeelte 'bedrijfsbeheer' is een groeikans. De onderwijsorganisatie bevordert het bereiken van de doelen.

Leer- en leefklimaat	De leraren creëren een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. De leraren motiveren de leerlingen, ondersteunen hen, waarderen hen, gaan vaak met hen in interactie en houden rekening met hun inbreng. De leraren maken efficiënt gebruik van de lestijd.
Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. De leraren zetten de beschikbare uitrusting efficiënt in. Het is een groei kans om de eigen laptops van de leerlingen spontaan in te zetten voor berekeningen en opzoeken tijdens het lesgebeuren.
Feedback	De leraren geven geregeld ontwikkelingsgerichte feedback, waarbij ze vertrekken vanuit de doelen en de leerervaringen van de leerlingen. De feedback is zowel op het product als op het proces gericht. Die gebeurt mondeling, via het elektronische platform of is verwerkt in een aantal evaluatie-instrumenten. De feedback is veelal duidelijk, constructief en gedoseerd en vindt plaats in een klimaat van veiligheid en vertrouwen. Verder maken de kleine klasgroepen en de onderwijsorganisatie het mogelijk om de feedback optimaal te integreren in de lessen.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is beperkt representatief voor het gevalideerd doelenkader en voor het aanbod. Een meer evenwichtige en transparante evaluatie tussen de verschillende domeinen dringt zich op. De evaluatie van de onderzoeksopdracht richt zich nog onvoldoende op de onderzoeksvaardigheden. De leraren laten nog kansen liggen om te komen tot een transparante en betrouwbare evaluatie, die is afgestemd op de doelgroep
Leereffecten	De onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten tonen aan dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt.

4.6 Frans in de derde graad bso in de studierichting Verkoop (leerplan 2012/044)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader

Het aanbod is onvoldoende afgestemd op het gevalideerd doelenkader. Verschillende domeinen van doelen krijgen beduidend minder aandacht dan verwacht. Vooral het aanbod van luister- en spreekvaardigheid is onvoldoende uitgewerkt. De aandacht voor kennis, vaardigheden en attitudes is onevenwichtig. Het aanbod spoort nauwelijks met het verwachte taalbeheersingsniveau en de verwachte moeilijkheidsgraad.

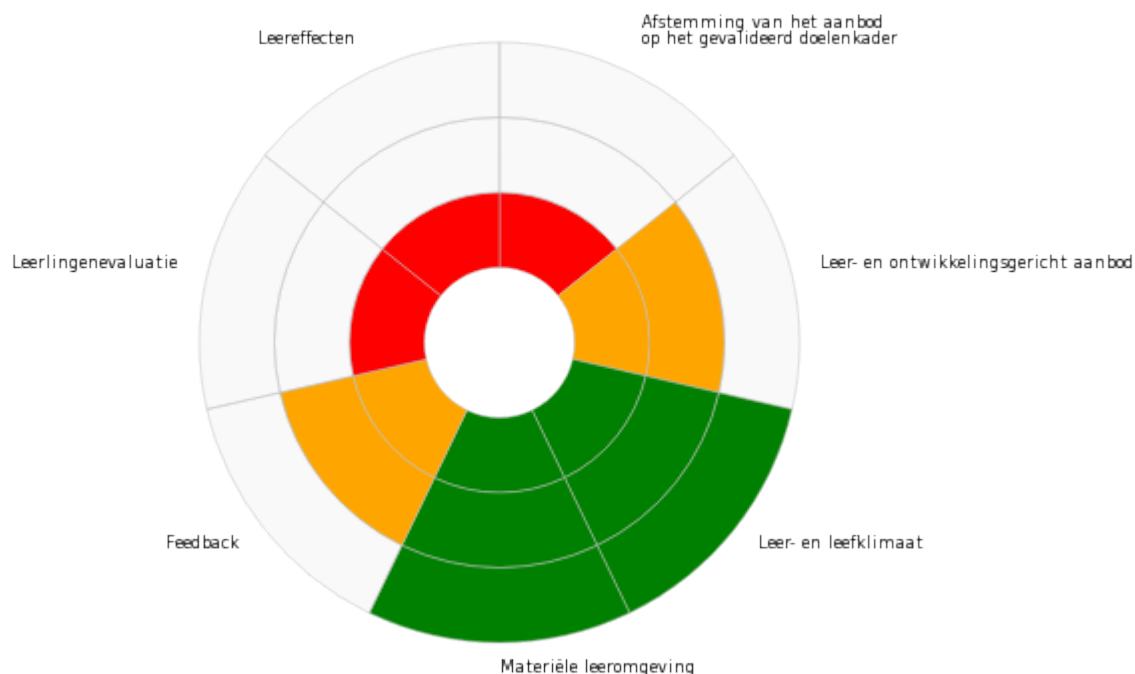
Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod

De leraar stelt haalbare doelen voor de meeste leerlingen. De afstemming van het onderwijsleerproces op de beginsituatie van de leerlingen is voor verbetering vatbaar. De leraar laat kansen liggen om het aanbod samenhangend, betekenisvol en activerend te maken. Voor de leraar is het een werkpunt om authentiek en realistisch lesmateriaal aan te bieden gericht op de specifieke doelen voor dit studiegebied. De afspraken over de logische en graduele opbouw van kennis, vaardigheden en attitudes zijn te beperkt zichtbaar in de klaspraktijk. De leraar besteedt nauwelijks aandacht aan leerstrategieën. De onderwijsorganisatie hypothekeert het bereiken van de doelen echter niet.

Leer- en leefklimaat	De leraar creëert een positief en stimulerend leer- en leefklimaat dat gebaseerd is op wederzijds respect. De leraar motiveert de leerlingen tot het gebruiken van de doeltaal, waardeert hen, gaat vaak met hen in interactie en speelt in op hun inbreng tijdens de lessen. Het is een uitdaging om de leerlingen tot leren aan te zetten en ervoor te zorgen dat zij effectief aanwezig zijn en meewerken. De leraar maakt niet altijd even efficiënt gebruik van de lestijd. Occasioneel starten de lessen niet op tijd of worden ze onvoldoende benut voor het aanbieden van de leerplandoelen.
Materiële leeromgeving	De minimaal vereiste leermiddelen en infrastructuur zijn conform het gevalideerd doelenkader en veilig. De aankleding van het lokaal is echter weinig stimulerend voor moderne vreemdetalenonderwijs. De leraar zet de beschikbare uitrusting functioneel in.
Feedback	De leraar geeft af en toe productgerichte feedback die past binnen een klimaat van veiligheid en vertrouwen. De feedback is eenzijdig gericht op enkele leerlingen en gebeurt vooral mondeling tijdens of kort na de leerervaring. Schriftelijke feedback is eerder uitzonderlijk en vertrekt onvoldoende vanuit de doelen. De leraar laat kansen liggen om de feedback ontwikkelingsgericht te formuleren en systematisch in te bedden in het onderwijsleerproces.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is onvoldoende representatief voor het gevalideerd doelenkader. De evaluatiepraktijk bestaat voornamelijk uit contextloze vertaal oefeningen op ondersteunende kennis. Dat geldt zowel voor het dagelijks werk als voor de examens. De evaluatie is noch transparant noch betrouwbaar omdat criteria ontbreken en de opgaven onvoldoende duidelijk zijn. Er is geen evaluatie van de specifieke doelen voor luister- en spreekvaardigheid in authentieke en realistische opdrachten, afgestemd op de doelgroep of op de studierichting.
Leereffecten	De school kan niet aantonen dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. Het aanbod en de evaluatiepraktijk zijn te beperkt afgestemd op het doelenkader. Ook al zijn de meeste leerlingen 'geslaagd', toch beheersen zij de verwachte competenties van een 'basisgebruiker' niet en zijn zij onvoldoende zelfredzaam in de doeltaal. Er is nauwelijks sprake van kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk.

4.7 Het specifiek gedeelte Lassen-constructie in de derde graad bso in de studierichting Lassen-constructie (leerplan 2014/037)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader

Het aanbod is onvoldoende afgestemd op het gevalideerd doelenkader. Door de afwezigheid van leerlinggebonden lesmateriaal kan de leraar onvoldoende aantonen welke doelen vorig schooljaar aan bod zijn gekomen. Uit de schoolagenda's blijkt dat leerlingen uit zowel het eerste als het tweede leerjaar identiek dezelfde doelen aangeboden krijgen. De vakgroep vertaalt de doelen nog onvoldoende doeltreffend naar degelijk uitwerkte projecten.

Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod

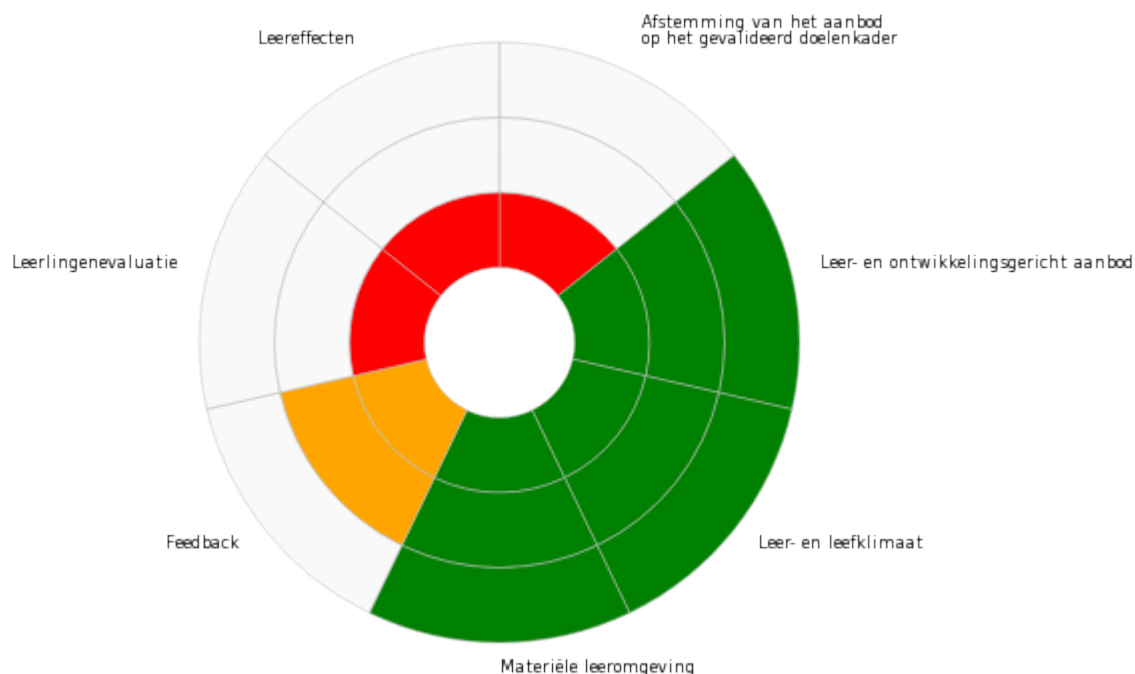
De leraar stelt haalbare en uitdagende doelen voor de meeste leerlingen. Hij stemt het onderwijsleerproces meestal af op de beginsituatie van de leerlingen. Er zijn echter weinig afspraken terug te vinden over de logische en graduele opbouw van kennis, vaardigheden en attitudes. De leraar laat zo nog kansen liggen om het aanbod samenhangend te maken en kennis ondersteunend aan en geïntegreerd met de praktijk aan te bieden. De onderwijsorganisatie is nog te weinig gericht op het bereiken van de doelen.

Leer- en leefklimaat

De leraar creëert een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. Hij motiveert de leerlingen, ondersteunt hen, waardeert hen, gaat vaak spontaan met hen in interactie tijdens de praktijklessen en houdt rekening met hun inbreng. De leraar en de leerlingen behandelen elkaar respectvol als mens en ook als persoon met een bepaalde rol. De leraar komt veelal tegemoet aan de sociaal-emotionele behoeften van de leerlingen en houdt rekening met hun thuissituatie. Het is nog een uitdaging de leeractiviteiten coherent te plannen.

Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. De leraar zet de beschikbare uitrusting efficiënt in. Het is een aandachtspunt de kledruimte te scheiden van de arbeidsplaats.
Feedback	De leraar geeft tijdens de lessen, in de rapporten en de agenda's geregeld ontwikkelingsgerichte feedback, waarbij hij vertrekt vanuit de doelen en de leerervaringen van de leerlingen. De feedback is zowel op het product als op het proces gericht. De feedback is veelal duidelijk, constructief en gedoseerd en vindt plaats in een klimaat van veiligheid en vertrouwen. De leraar laat kansen liggen om de feedback te versterken door die nog systematischer in te bedden in het onderwijsleerproces.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is onvoldoende representatief en transparant voor het gevalideerd doelenkader. Door de afwezigheid van evaluatiedocumenten kan de leraar niet transparant aantonen welke competenties door de leerlingen bereikt zijn. Criteria voor de evaluatie van de vaardigheden, vakgebonden attitudes, stages en geïntegreerde proef ontbreken. De verhouding tussen examens en dagelijks werk is onevenwichtig maar uit het puntenboek van de leraar blijkt wel dat de verhouding tussen kennis, vaardigheden en attitudes goed zit.
Leereffecten	Ondanks de indicaties van positief leerlingenwelbevinden kan de school niet aantonen dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. De vakgroep zet nog onvoldoende in op de vormgeving van de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk.

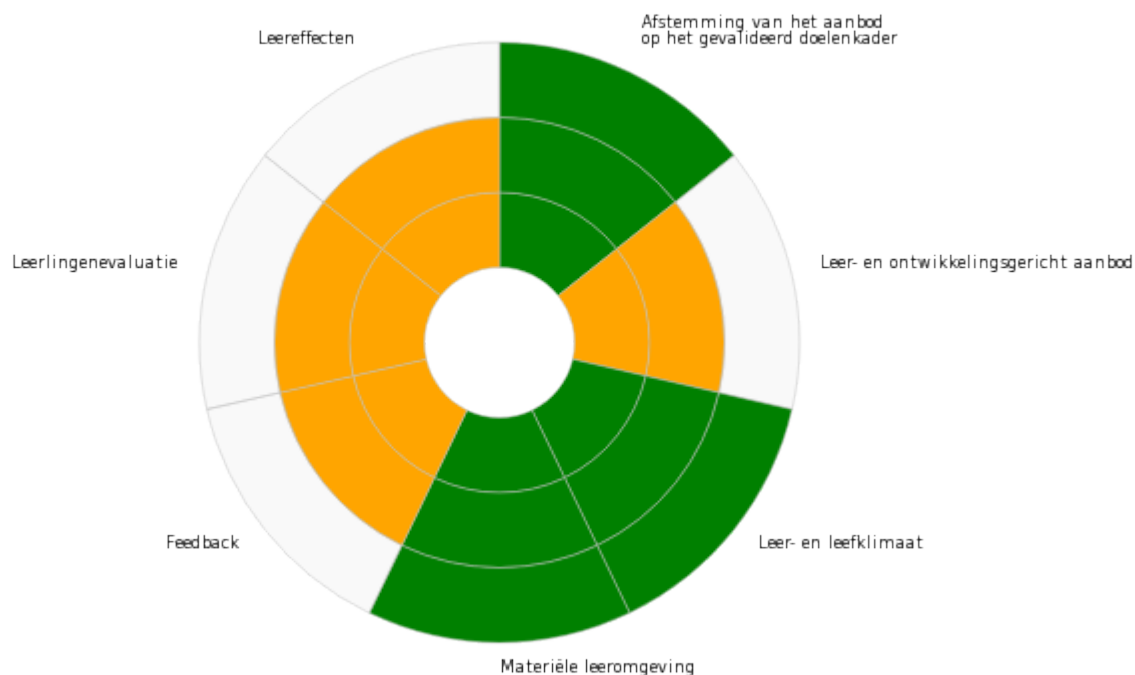
4.8 Huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging in de derde graad bso in de studierichting Verzorging (leerplan 2008/025)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader	Het aanbod is onvoldoende afgestemd op het gevalideerd doelenkader. Bovendien wordt voor het vak 'Verzorging' gedeeltelijk een verkeerd leerplan gebruikt. Binnen datzelfde vak worden theorie en praktijk apart aangeboden door twee verschillende leraren. Dat gaat in tegen de geest van het geïntegreerde leerplan. Voor 'Opvoedkunde' is de aandacht voor kennis, vaardigheden en attitudes onevenwichtig. De didactische uitstappen die de vakgroep organiseert, dragen bij tot het behalen van de leerplandoelen.
Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod	De leraren benutten de beginsituatie van de groep leerlingen om haalbare en uitdagende doelen te stellen en om het onderwijsleerproces vorm te geven. Bij de start van elk leerjaar brengen de leraren de beginsituatie van de leerlingen in kaart via een doelgerichte en persoonlijke bevraging. Het aanbod is veelal samenhangend en betekenisvol en ondersteunt het leren. Zo krijgen de stage-ervaringen van de leerlingen geregeld een centrale plaats binnen het lesgebeuren. De lesblokken in het vak 'Verzorging' waarin louter theorie gegeven wordt, belemmeren het creëren van een actieve leeromgeving, zoals het leerplan vraagt. Daar bevordert de onderwijsorganisatie het bereiken van de doelen niet.

Leer- en leefklimaat	De leraren creëren een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. De leraren motiveren de leerlingen, ondersteunen hen, waarderen hen, gaan vaak met hen in interactie en houden rekening met hun inbreng. Het zelfontwikkelde les- en leermateriaal heeft doorgaans aandacht voor structuur, taalontwikkeling, visuele ondersteuning en 'leren leren'. De leraren maken zo efficiënt mogelijk gebruik van de lestijd, maar de spijbelproblematiek noodzaakt hen geregeld tot herhalen of tot het geven van alternatieve opdrachten.
Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. De leraren zetten de beschikbare uitrusting efficiënt in. De slechte akoestiek in de didactische keuken bemoeilijkt echter de interactie tussen leraar en leerlingen en tussen de leerlingen onderling, vooral in combinatie met het lawaai van wasmachine en droogkast.
Feedback	De leraren geven af en toe productgerichte feedback, die duidelijk, constructief, gedoseerd en motiverend is en die past binnen een klimaat van veiligheid en vertrouwen. Ze laten kansen liggen om de feedback systematisch in te bedden in het onderwijsleerproces en om de tussentijdse feedback bij de stages van de leerlingen ontwikkelingsgericht te benutten bij het verdere verloop van de stage. De feedback bij de geïntegreerde proef (gip) is te weinig gericht op de doelen.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is onvoldoende representatief voor het gevalideerd doelenkader. Zo is er amper sprake van praktijkevaluatie, terwijl het competentiegericht leerplan die evaluatie net voorop stelt. De evaluatie is voor alle vakken te kennisgericht en kent binnen het vak 'Theorie-verzorging' geregeld een te hoge moeilijkheidsgraad. De evaluatie is onvoldoende transparant - ook voor stage en gip - , onvoldoende afgestemd op de doelgroep en nauwelijks geïntegreerd in het onderwijsleerproces. De evaluatie van de gip is bovendien onvoldoende afgestemd op de leerplandoelen.
Leereffecten	De school kan niet aantonen dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. Door de combinatie van enerzijds het aanbod dat onvoldoende aansluit bij wat het leerplan vraagt en anderzijds de evaluatie die nauwelijks praktijkgericht gebeurt, zijn de leereffecten niet gegarandeerd.

4.9 Project algemene vakken in het derde leerjaar van de derde graad (leerplan 2017-008)

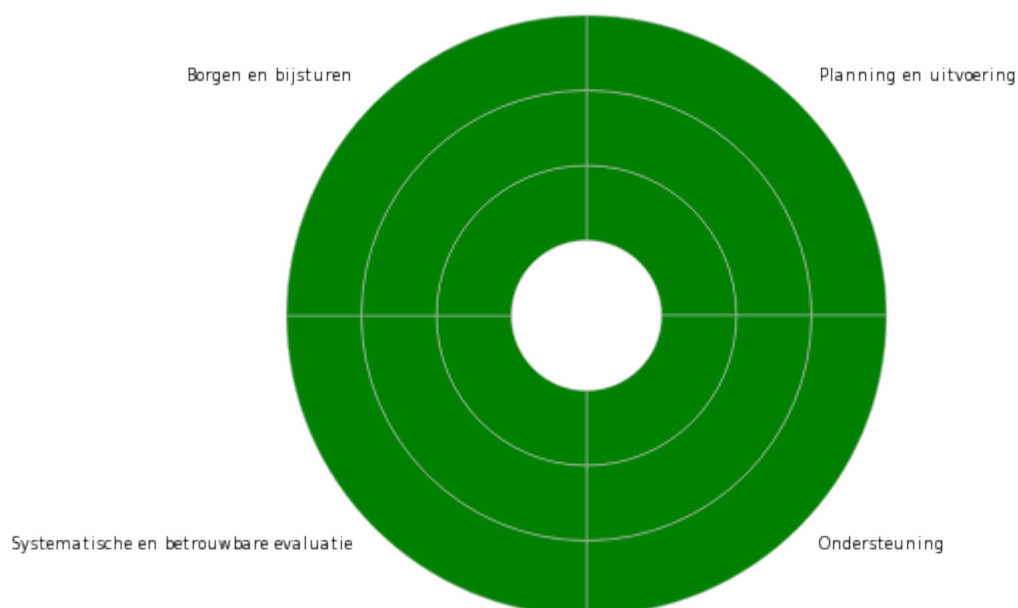
Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader	Het aanbod spoort met het gevalideerd doelenkader en is nagenoeg volledig. Het aanbod is evenwichtig; kennis, vaardigheden en attitudes zijn in balans. Het aanbod is overwegend afgestemd op het verwachte beheersingsniveau. De verwachte zelfstandigheid van de uitvoering is nog een aandachtspunt.
Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod	De leraar stelt haalbare doelen voor de meeste leerlingen. Het is een werkpunt om vooral binnen de domeinen 'kwantitatieve geletterdheid' en 'problemen oplossen' ook uitdagende doelen te stellen. De afstemming van het onderwijsleerproces op de beginsituatie van de leerlingen is voldoende. Het aanbod is meestal samenhangend en betekenisvol. De leraar laat nog kansen liggen om het aanbod ook activerend te maken door bijvoorbeeld de leerlingen ruimte te geven voor experimenten en zelfontdekkend leren. Ook de aandacht voor metacognitie, zoals het probleemoplossend denken en de zelfregulatie, is een werkpunt. De onderwijsorganisatie is gericht op het bereiken van de doelen.
Leer- en leefklimaat	De leraar creëert een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. De leerlingen en de leraar behandelen elkaar respectvol als mens en ook als persoon met een bepaalde rol. De leraar motiveert de leerlingen, ondersteunt hen, waardeert hen, gaat vaak met hen in interactie en houdt rekening met hun inbreng. Ze maakt efficiënt gebruik van de lestijd.

Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. Het vaklokaal draagt door zijn aankleding, uitrusting en flexibele opstellingsmogelijkheden bij tot een krachtige leeromgeving. De leraar zet de beschikbare uitrusting efficiënt in en biedt de leerlingen veel kansen om ICT-vaardigheden te verwerven. .
Feedback	De leraar geeft vooral productgerichte mondelinge feedback die duidelijk, constructief, gedoseerd en motiverend is en die past binnen een klimaat van veiligheid en vertrouwen. De sporadische schriftelijke feedback is vooral attitudinaal van aard. De leraar laat nog kansen liggen om de feedback te richten op de leerdoelen, ontwikkelingsgericht te formuleren, voor de leerlingen te verankeren en systematisch in te bedden in het onderwijsleerproces.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is breed en afgestemd op de doelgroep. Ze is representatief voor het aanbod. Ze is echter niet helemaal representatief voor het gevalideerd doelenkader. De koppeling tussen de leerplandoelen en de evaluatie is niet altijd even accuraat, vooral wat betreft vaardigheden en attitudes. De evaluatiecriteria zijn nog onvoldoende eenduidig en concreet, waardoor de leraar kansen laat liggen om te komen tot een transparante en betrouwbare evaluatie. Het is nog een uitdaging om de leerlingen een rol te laten spelen in het evaluatieproces.
Leereffecten	De onderwijsleerpraktijk, de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten bieden gedeeltelijke garanties dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. Het is voor het team nog een uitdaging om een zicht te krijgen op de oorzaken van de frequente afwezigheid van sommige leerlingen en daarvoor een passende aanpak te ontwikkelen.

5 In welke mate voert de school een doeltreffend beleid op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne?

Het bestuur van de school is verantwoordelijk voor de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de gebouwen en lokalen. Aan de hand van volgende processen gaat de onderwijsinspectie enkel na of de school hiervoor een doeltreffend beleid ontwikkelt en voert:

- gebouwen en onderhoud
- valgevaar en toegankelijkheid
- verwarming.

Planning en uitvoering

De school neemt systematisch maatregelen en plant systematisch acties gericht op het voorkomen of inperken van risico's en het voorkomen of beperken van schade. De school neemt die acties op in het globaal preventieplan en het jaaractieplan. Hiervoor exploreert de interne preventiedienst, samen met de preventieadviseur van de scholengroep, de mogelijkheden van recent ontwikkelde software. De school voert de geplande acties systematisch uit. Indien de uitvoering niet op korte termijn kan plaatsvinden, neemt de school doeltreffende compenserende maatregelen. Dit blijkt onder andere uit de manier waarop de school de opmerkingen uit het keuringsverslag van de turntoestellen opvolgde.

Ondersteuning	De school ondersteunt de planning, de uitvoering en de evaluatie van de maatregelen en acties. Hiervoor werkt de interne preventiedienst efficiënt samen met de preventie adviseur van de scholengroep. De school voorziet planmatig in financiële, materiële en personele middelen. Ze heeft een eigen klusjesman en onderhoudspersoneel in dienst en kan voor grotere werken een beroep doen op de technische ploeg van de scholengroep. Die voerde bijvoorbeeld recentelijk verfraaiende schilderwerken uit. De staat van het gebouw vertoont een aantal gebreken die noodzakelijke infrastructurele ingrepen met een groter budget vereisen. Hiervoor is de school in onderhandeling met de scholengroep.
Systematische en betrouwbare evaluatie	De school evalueert systematisch alle processen en bijhorende acties. De school verzamelt gegevens om de kwaliteit van de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne te evalueren en baseert zich daarvoor op diverse bronnen. De school betreft relevante partners bij de evaluaties. Daardoor zijn de evaluaties doorgaans betrouwbaar. Het is een aandachtspunt om de frequentie van de rondgangen van de arbeidsgeneesheer te bewaken. Verder kan de school de rol van het Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk (CPBW) versterken in haar taak om adviezen en voorstellen te formuleren inzake het preventiebeleid.
Borgen en bijsturen	De school heeft zicht op haar sterke punten en werkpunten. De school bewaart en verspreidt wat kwaliteitsvol is. De school ontwikkelt doelgerichte verbeteracties voor haar werkpunten zoals blijkt uit de onderzochte processen.

6 Respecteert de school de regelgeving?

De school moet zich engageren om aan volgende inbreuken op de regelgeving te werken:

- De invulling van de leerlingenstages en het beschikken over een leerlingenstageovereenkomst met lijst van stageactiviteiten en werkpostfiche.
  - Besluit van de Vlaamse Regering houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs van 17/12/2010 - art. 3,17° en 123/20
  - Omzendbrief SO/2015/01: Leerlingenstages, observatieactiviteiten en praktijklessen op verplaatsing in het voltijds gewoon secundair onderwijs en BuSO OV4
- Het bereiken van de vakgebonden eindtermen of het nastreven van de vakgebonden ontwikkelingsdoelen (erkenningsvoorwaarde).
  - Besluit van de Vlaamse Regering houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs van 17/12/2010 - art. 15, §1, 8°
  - Besluit van de Vlaamse Regering houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs van 17/12/2010 - art. 140
- Het kwaliteitsvol ondersteunen van het geboden onderwijs.
  - Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 08/05/2009 - art. 4, §1

7 Samenvatting

Legende

- = beneden de verwachting
- ◆ = benadert de verwachting
- = volgens de verwachting
- ★ = overstijgt de verwachting.

7.1 In welke mate ontwikkelt de school haar eigen kwaliteit?

Visie en strategisch beleid	●
Organisatiebeleid	●
Onderwijskundig beleid	◆
Systematische evaluatie van de kwaliteit	◆
Betrouwbare evaluatie van de kwaliteit	●
Borgen en bijsturen	◆

7.2 In welke mate verstrekt de school kwaliteitsvol onderwijs?

7.2.1 Het omgaan met diversiteit

Diversiteitscultuur	●
Taalgericht onderwijs	◆

7.2.2 De onderwijsleerpraktijk

	Frans in de eerste graad A-stroom in het tweede leerjaar A en in de basisoptie Moderne wetenschappen (leerplan 2010/002)	Economie in de tweede graad aso (leerplan 2006/155)	Project algemene vakken in de tweede graad bso (leerplan 2012/017)	Economie in de derde graad aso in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wetenschappen (leerplan 2006/042)	Frans in de derde graad bso in de studierichting Verkoop (leerplan 2012/044)	Het specifiek gedeelte Lassen-constructie in de derde graad bso in de studierichting Lassen-constructie (leerplan 2014/037)	Huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging in de derde graad bso in de studierichting Verzorging (leerplan 2008/025)	Project algemene vakken in het derde leerjaar van de derde graad (leerplan 2017-008)
Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader	◆	◆	●	●	■	■	■	●
Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod	●	●	★	●	◆	◆	●	◆
Leer- en leefklimaat	●	●	●	●	●	●	●	●
Materiële leeromgeving	●	●	●	●	●	●	●	●
Feedback	◆	●	●	●	◆	◆	◆	◆
Leerlingenevaluatie	◆	◆	◆	◆	■	■	■	◆
Leereffecten	◆	●	●	●	■	■	■	◆

7.3 In welke mate voert de school een doeltreffend beleid op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne?

- Planning en uitvoering ●
- Ondersteuning ●
- Systematische en betrouwbare evaluatie ●
- Borgen en bijsturen ●

8 Advies betreffende de erkenning en aanbevelingen

De onderwijsinspectie formuleert over de verdere erkenning van de school een GUNSTIG ADVIES waarbij het bestuur zich moet engageren om aan de hieronder vermelde tekorten te werken.

De onderwijsinspectie doet de volgende aanbevelingen met het oog op de verdere kwaliteitsontwikkeling van de school:

- De kwaliteit borgen van de onderwijsleerpraktijk voor economie in de tweede graad aso (leerplan 2006/155).
- De kwaliteit borgen van de onderwijsleerpraktijk voor project algemene vakken in de tweede graad bso (leerplan 2012/017).
- De kwaliteit borgen van de onderwijsleerpraktijk voor economie in de derde graad aso in de studierichtingen economie-moderne talen en economie-wetenschappen (leerplan 2006/042).
- De kwaliteit borgen van de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

- De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de kwaliteitsontwikkeling.
- De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot het omgaan met diversiteit, voor wat betreft het taalgericht onderwijs.
- De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de onderwijsleerpraktijk voor Frans in de eerste graad a-stroom in het tweede leerjaar a en in de basisoptie moderne wetenschappen (leerplan 2010/002).
- De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de onderwijsleerpraktijk voor project algemene vakken in het derde leerjaar van de derde graad (leerplan 2017-008).
- De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader.
- De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de feedback.
- De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de leerlingenevaluatie.
- De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de leereffecten.

- De tekorten wegwerken met betrekking tot de onderwijsleerpraktijk voor Frans in de derde graad bso in de studierichting verkoop (leerplan 2012/044) (erkenningsvoorwaarde).
- De tekorten wegwerken met betrekking tot de onderwijsleerpraktijk voor het specifiek gedeelte lassen-constructie in de derde graad bso in de studierichting lassen-constructie (leerplan 2014/037) (erkenningsvoorwaarde).
- De tekorten wegwerken met betrekking tot de onderwijsleerpraktijk voor huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging in de derde graad bso in de studierichting verzorging (leerplan 2008/025) (erkenningsvoorwaarde).

9 BIJLAGE DOORLICHTINGSEENHEID

“Een doorlichtingseenheid bestaat uit structuuronderdelen (of delen van een structuuronderdeel op een bepaalde vestigingsplaats ingericht) van één schoolbestuur die (conform de finaliteit van het OK-kader) een geheel vormen en waarvoor het bestuur een samenhangend pedagogisch (kwaliteits)beleid ontwikkelt. Dit geheel is gelijktijdig het voorwerp van het onderzoek door de inspectie, conform het kwaliteitsdecreet.”

DE	Administratieve instellingsnummers
2000000497 - Lyceum aan de stroom	43729 (gedeeltelijk) + 43786 (gedeeltelijk)

De doorlichtingseenheid organiseert onderwijs op volgende adressen:

Theo De Deckerlaan 2 - 9140 TEMSE

Azalealaan 101 - 9140 TEMSE

Het aanbod van de administratieve instellingsnummers die gedeeltelijk behoren tot de doorlichtingseenheid bestaat uit:

43729 - Scholen Da Vinci
so
2de en 3de graad ASO
1ste lj Moderne talen-wetenschappen ASO 3
2de lj Moderne talen-wetenschappen ASO 3
43786 - Lyceum Aan De Stroom
so
1ste graad
1ste lj A
1ste lj B
2de lj Elektriciteit - Metaal
2de lj Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding
2de lj Moderne wetenschappen
2de en 3de graad ASO
1ste lj Economie-moderne talen ASO 3
1ste lj Economie-wetenschappen ASO 3
2de lj Economie-wetenschappen ASO 3
1ste lj Economie ASO 2
2de lj Economie ASO 2
1ste lj Wetenschappen ASO 2
2de lj Wetenschappen ASO 2

2de en 3de graad BSO
1ste lj Basismechanica BSO 2
2de lj Basismechanica BSO 2
1ste lj Lassen-constructie BSO 3
2de lj Lassen-constructie BSO 3
3de lj Thuis- en bejaardenzorg/zorgkundige BSO 3
1ste lj Verkoop BSO 2
2de lj Verkoop BSO 2
1ste lj Verkoop BSO 3
2de lj Verkoop BSO 3
1ste lj Verzorging-voeding BSO 2
2de lj Verzorging-voeding BSO 2
1ste lj Verzorging BSO 3
2de lj Verzorging BSO 3
3de lj Winkelbeheer en etalage BSO 3
2de en 3de graad TSO
1ste lj Lichamelijke opvoeding en sport TSO 2
2de lj Lichamelijke opvoeding en sport TSO 2